

Att sörja en ”papperslös” – en tolkning av hur socialarbetare omförhandlar erkännbarhet

Carin Björngren Cuadra

Institutionen för Socialt arbete, MAH

carin.cuadra@mah.se

FORSA, Om socialtjänsten och papperslösa

Norrköping den 7 november 2013

Några centrala begrepp

Moralisk ekonomi – välfärdens fördelning
den utmanas av närvaron av ”papperslösa”

Omförhandlas

Erkännbarhet

Dvs. erkännande föregås av något

Omsorg/rätt/solidaritet (Axel Honneth)

Sörjbarhet

Osäker, skadebar

Collateral damage (Zygmunt Bauman)

Empiriska studier

Studier i Malmö (2010 & 2013)

Webenkät (31 respektive 127 svarande)

Ca hälften har mött "papperslösa"

1-3 ärenden under de senaste åren (upp till 10)

Erfarenhet båda av att ge bifall (bevilja bistånd), ge avslag, hänvisa sökanden till en annan myndighet eller frivilligorganisation

Bifall: försörjningsstöd, barn- och ungdomsärenden

"reducerad norm" men även "full norm"

Barn, ensamkommande eller inte: "full norm" mer än om "reducerad norm".

Vad är rimligt att ge?

Principiella bedömning, baserat på egna ideal och värderingar och oavsett eventuell erfarenhet

Inga insatser alls är rimliga att ge papperslösa i fråga om försörjningsstöd, missbruks- och beroendeproblematik och i ärenden som rör våld i nära relationer.

I ärenden som gäller barn- och unga är det ingen av respondenterna som gör samma tolkning.

Rådgivning som flest ansåg vara rimligt att erbjuda i samtliga typer av ärenden

Försörjningsstöd ansågs ”full norm” lika rimligt som ”reducerad norm” i ärenden som rör vuxna.

En majoritet av respondenterna menar att det är rimligt att bevilja **barn- och unga** (även ensamkommande flyktingbarn) full norm samt boende.

Socialtjänstlagen

Socialtjänstlagen (2001:453); varje kommun svarar för socialtjänsten och *inom sitt område har det yttersta ansvaret* för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver (2 kap. 1 §) samt ansvar för den enskilde som *vistas* i kommunen (2a kap. 1 §). Socialtjänstens ansvar är då begränsat till akuta situationer när personen vistas i kommunen (2 a kap. 2 § SoL).

individuell prövning, akuta situationer

spegling av den moraliska ekonomin

sociala arbetets värden v/s kontrollerad migration
*socialtjänsten måste naturligtvis bidra och papperslösa
borde få samma hjälp som alla andra eller alla borde
behandlas lika, oavsett nationalitet*

*Migrationsverket borde ta mer ansvar för denna grupp
eller att vi behöver fler utlänningspoliserna i gränskontrollen.*

*Motsägelser: dubbla budskap gäller, myndighet mot
myndighet. Olika lagar gäller. Statens budskap och
kommunernas "skyldighet".*

spegling av den moraliska ekonomin

Synsätt 1: ger prioritet till migrationspolitiska värden. Detta är i linje med den rådande moraliska ekonomin i vilken sociala rättigheter i grunden är inskrivna i ett migrationspolitiskt sammanhang

Synsätt 2: ger prioritet till socialpolitiska värden

tidvis med stöd av internationella överenskommelser om mänskliga rättigheter (CRC)

Omförhandling av den moraliska ekonomin

att den rådande moraliska ekonomin utmanas
närvaron av "papperslösa" synliggör de underliggande
värderingarna

Migrationspolitik kontra socialpolitik

Välfärdsprofessionerna skapar rörelse

Professionell kompetens och ansvarsområden

Vägrar "collateral damage"

Ett "om-tänk"

Att om-rama erkännbarhet

Att installera nya tolkningsramar

”De begriper osäkerhet inte ”som en egenskap hos *det här* eller *det där* livet, utan som en generaliserad betingelse vars själva generalitet enbart kan förnekas genom ett förnekande av osäkerheten själv” (Butler 2009:30).

Judith Butler (2009)

Krigets ramar. När är livet sörjbart?

Om vi tar livets osäkerhet som utgångspunkt, då finns det inte något liv utan behov av mat, inget liv utan beroende av större nätverk av socialitet och arbete, inget liv som höjer sig över skadebarhet och dödlighet (Butler 2009: 32).

Sörjbart liv □ osäker, skadebar □ etiskt ansvar och politiska beslut

Zygmunt Bauman (2011)

ett "explosivt fält" - den växande sociala ojämlikheten i världen och den ökande omfattningen av mänskligt lidande som tilldelas statusen "*collatera*".

"uppvisar alla tecken på att kunna bli det mest katastrofala av alla problem mänskligheten tvingas möta, hantera och lösa under det innevarande århundradet" (Bauman 2011:15).

frågor om välfärdsprofessionernas roll i hanteringen av en problematik som har globala mått under överskådlig framtid.

Ska välfärdsprofessionerna ställs inför är om de ska nöja sig med att fylla sin tillskrivna roll inom välfärdsstaten eller hävda en självdefinierad roll som kritiskt granskar den givna.